both words अब्ज and अब्जा are thus explained: अब्जः शङ्खे स्त्रियां (which must be read ऽस्त्रियां) ना तु धन्वन्तर्यम्बुजे त्रिषु । क्लीवं पद्मे तथाब्जास्तु पद्मेन्दुश्रीष्वसौ पुमान्; there seems to be no incorrectness in the text of the Mss., for *Mathureśa* takes now and then the liberties of a verse-maker, but a male Śri appears nevertheless to be a stronger license even than a curtailed धन्वन्तृ (loc. धन्वन्तरि) instead of धन्वन्तरि (loc. धन्वन्तरौ).] E. अप् and जा (जन्, kṛit aff. विट्).

अब्जाह्व Bahuvr. m. (?) (-ह्वः) A grass the roots of which are fragrant and are used for *tatties* &c. (Andropogon muricatum). E. अब्ज and आह्वा.

अब्जित् Tatpur. m. (-त्) The conqueror of the waters; a vaidik epithet of Indra, because he conquers the waters attacked by Vṛitra. E. अप् and जित्.

अब्जिनी f. (-नी) A place abounding in lotus flowers. (The explanations of नलिनी by *Bharata*, as quoted also by *Rádhákántad.*, viz. an assemblage of lotus flowers, a place abounding in lotus flowers and the flexible stalk of a lotus, do not necessarily apply, more especially the last, to अब्जिनी.) E. अब्ज, taddh. aff. इनि.

अब्जिनीपति Tatpur. m. (-तिः) The sun. Comp. अब्जबान्धव. E. अब्जिनी and पति.

अब्द Tatpur. 1. m. f. n. (-ब्दः-ब्दा-ब्दम्) Giving water, giving rain; the fem. instrum. अब्दया is used in the *Rigv.* verse: मरुतः ..... अब्दया चिन्मुहुरा ह्रादुनीवृतः &c. in the sense of an adverb, viz. 'in giving rain', which in this passage becomes equivalent to a nom. plur. referring to मरुतः, hence *Sáyańa*: = उदकानां दातारः । शसो याजादेशः. — For this vaidik use of the fem. instr. in an adverbial sense (i. e. in the sense of the acc. neuter) compare also साधुया = साधु (*Káś.* to *Páń.* VII. 1. 39.) and the use of the fem. acc. in -आम्, esp. in -तराम् and -तमाम् instead of -तरम् or -तमम्, e. g. प्रतरम् or प्रतराम्, किंतरम् or किंतमाम् &c. (comp. *Páń.* V. 4. 11. and 12.).

2. m. (-ब्दः) [1] A cloud; e. g. in the *Bhattik.*: ततः चपाटैः पृथुपिङ्गलाचैः खं प्रावृषेण्यैरिव चानशे ऽब्दैः. [2] A year; (comp. *Śankara* on the *Vedánta S.* IV. 3. 2.: वायुमब्दादविशेषविशेषाभ्याम्). [3] The name of a mountain. [4] The name of a grass (Cyperus rotundus); see मुस्तक; according to the *Nighantaprakáśa*, Cyperus pertenuis; see भद्रमुस्तक or नागरमुस्तक. E. अप् and द, with the udátta on the first syllable; the *Uńádi S.* however propose to derive the word from अव् 'to protect', uń. aff. दन्, when the word would sound अव्द; and *Nṛisinha*'s *Swaramanjari* pretends that it comes from अद् 'to eat', with द् changed to ब्, uń. aff. दन्. [The Calc. and Petersb. edd. of *Hemachandra*'s *Abhidhánach.* have (2. 73. or v. 159.) the incorrect reading अब्दम्, as if the word were a neuter; an excellent Ms. of this portion, belonging to the R. A. S. has the correct form अब्दः and the comm. of *Vallabhagańi* says nothing of the word being m. or n.].

अब्दतन्त्र Tatpur. n. (-न्त्रम्) The name of an astronomical work. E. अब्द and तन्त्र.

अब्दनाद Tatpur. m. (-दः) The name of several plants: [1] A particular esculent vegetable, called in Mahr. तांदुळचा or तांदुळजा. [2] = शङ्खिनी q. v. [3] A particular creeping plant, called in Mahr. मेथी. [The word has probably also the meanings of its synon. मेघनाद q. v.] E. अब्द and नाद.

अब्दया. See अब्द 1.

अब्दवाहन Tatpur. m. (-नः) A name of Śiva; comp. अब्जवाहन. E. अब्द and वाहन.

अब्दशत Tatpur. n. (-तम्) A century. E. अब्द and शत.

अब्दसहस्र Tatpur. n. (-स्रम्) A thousand years. E. अब्द and सहस्र.

अब्दसार Tatpur. m. (-रः) A variety of camphor (*Rájanigh.* = कर्पूरभेद). E. अब्द and सार.

अब्दार्ध Tatpur. n. (-र्धम्) A half year. E. अब्द and अर्ध.

अब्दि Tatpur. m. (-ब्दिः) (ved.) A cloud; comp. the following. E. अप् and दि.

अब्दिमत् m. f. n. (-मान्-मती-मत्) (ved.) Having clouds; an epithet of Parjanya. E. अब्दि, taddh. aff. मतुप्.

अब्दुर्ग Tatpur. n. (-र्गम्) A water-fortress, i. e. a place surrounded by deep water; *Manu* recommends it, amongst other sites, as one where a king should build his town: धन्वदुर्गं महीदुर्गमब्दुर्गं वार्क्षमेव च । नृदुर्गं गिरिदुर्गं वा समाश्रित्य वसेत्पुरम् (*Kullúka*: जलदुर्गमगाधोदकेन सर्वतः परिवृतम्); the best fortress for a king is, however, the गिरिदुर्ग q. v., for the अब्दुर्ग is, in the view of Manu, the appropriate fortress for aquatic beings, the धन्वदुर्ग q. v. for wild animals, the महीदुर्ग q. v. for mice or other animals living in holes, the वृक्षदुर्ग q. v. for monkeys, while the नृदुर्ग q. v. is the fortress for men and the गिरिदुर्ग for gods. E. अप् and दुर्ग.

अब्देवताक Bahuvr. m. f. n. (-कः-का-कम्) The same as अब्दैवत q. v. E. अप् and देवता, samás. aff. कप्.

अब्दैवत Bahuvr. m. f. n. (-तः-ता-तम्) Having water for its divinity, addressed to the divinity Water, as a hymn; (the अब्दैवतं सूक्तम् or तृचम्, mentioned by *Manu* is the *Rigv.* hymn X. 9. 1-3., or *Sámav.* 2. 1187-1189. = II. 9. 2. 10.). Comp. अब्लिङ्ग. E. अप् and देवत.

अब्धि Tatpur. m. (-धिः) [1] The ocean; lit. and figur.; e. g. (figur.) in the *Nalodaya*: अपि यो दायादाय चयप्रदो ऽहंसि सतां यदाया दायः । करमादायादाय श्रियो ऽब्धिरधिराजमसिगदायादा यः; or in the *Rudrayámalat.*: सदा सेव्यो देवैः स भवति नरो भक्तिसुलभः । स जीवन्मुक्तो ऽपि तरति च भवाब्धिमचिरतः. [2] The name of one of the attendants of the Sun (acc. to *Vyádi* on *Hemach.*). [3] (In mathematical language sometimes used to denote) the numeral *4*; e. g. in *Brahmagupta*'s *Bráhmasiddhánta*: परिवर्ताखचतुष्टयशराब्धिरसगुणयमद्विवसुतिथयः (comp. *Colebr. As. Res.* XII. p. 231 note); or कस्यासौ घटिकासंघो द्युगणस्य यदुद्भवम् । पञ्चाभ्रचन्द्राब्धिमितं विधोर्मण्डलशेषकम्; or in the *Keralagrantha*, as quoted by *Rádhák.* (s. v. अभिघात): अभिघातं स्यात्पूर्वं वेदद्वित्र्यब्धिवर्णाश्चेत् । नगवर्गाणां परतो धरणीचन्द्रद्विरामाढ्याः; or in the *Súryasiddh.* quoted Journ. As. XVI. p. 35. l. 12. *Schlegel* is probably correct when he ascribes this use of the word to the division of the ocean according to the four cardinal points of the compass (*Refl. sur l'étude des langues as.* p. 198), but he is mistaken when he adds, that 'ocean' may designate also the numeral *7*, for all the synonymes of this word are only used to denote *4*; comp. *E. Jacquet* Journ. As. vol. XVI. (1835) p. 17. 104. and, besides *Raffles*